

SMD
SLOVENSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO

**Doški
muzej**

ORGANIZIRANOST IN DOSTOPNOST

DEPOJSKIH PROSTOROV V PRAKSI

UREJENI DEPOJI

DOSTOPNE ZBIRKE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

*Zborovanje Slovenskega
muzejskega društva*
29.–30. SEPTEMBER 2025
ŠKOFJA LOKA

PROGRAM

LOŠKI ODER, Spodnji trg 14

8.30 – 9.00 Prihod in registracija udeležencev

9.00 – 9.30 Odprtje zborovanja in pozdravni nagovori

9.30 – 10.45 Uvodna predavanja

Moderator: Maja Hakl Saje

9.30 – 10.15 Eero Ehami, National Museum of Finland: ***Of the Life of Museum Objects***

10.15 – 10.35 Nina Sotelšek, Narodni muzej Slovenije, Služba za premično dediščino in muzeje: ***Muzejski depoji kot prostori izzivov in priložnosti***

10.35 – 10.45 Razprava

10.45 – 11.00 Odmor

11.00 – 12.10 Panel A (Loški oder, Spodnji trg 14)

Moderator: Andželina Jukič

11.00 – 11.15 mag. Mara Ambrožič Verderber, Obalne galerije Piran: ***Muzejski depoji prihodnosti: Obalne galerije Piran med lokalnimi pobudami in mednarodnimi praksami***

11.15 – 11.30 Alenka Černelič Krošelj, Nives Slemenšek, Posavski muzej Brežice: ***Upravljanje z dediščino – sanje o prostoru zanje***

11.30 – 11.45 Kristjan Husič, Belokranjski muzej Metlika: ***Depoiji Belokranjskega muzeja – nemoč pri odpravljanju težav***

11.45 – 12.00 mag. Janko Boštjančič, Park vojaške zgodovine Pivka: ***Posebnosti selitve in hranjenja velikih eksponatov***

12.00 – 12.10 Razprava

11.00 – 12.10 Panel B (Kašča, Spodnji trg 1)

Moderator: Jana Puhar

11.00 – 11.15 dr. Bojan Knific, Tržiški muzej: ***Prvi ogledni depo Tržiškega muzeja***

11.15 – 11.30 dr. Mirjana Koren, Pokrajinski muzej Maribor: ***Depoiji kot presečni prostori med dediščino in ustvarjalnostjo: Študija primera depoja zbirke pohištva v Pokrajinskem muzeju Maribor s poudarkom na programu Gugalnik idej***

11.30 – 11.45 Metka Štrajhar, samozaposlena v kulturi; Matija Skrt, Muzej in galerije mesta Ljubljane: ***Arheološki center Muzeja in galerij mesta Ljubljana – regijsko središče izvajanja postopkov primarne poizkopavalne obdelave in hrambe arhivov arheoloških najdišč***

11.45 – 12.00 Urška Kiselak, Tatjana Štefanič, Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož: ***Grafični kabinet Franceta Miheliča na Ptuj***

12.00 – 12.10 Razprava

12.10 – 12.20 Odmor

12.20 – 13.30 Panel A (Loški oder, Spodnji trg 14),

Moderator: Damjana Fortunat Černilogar

- 12.20 – 12.35 dr. Marko Mugerli, Gornjesavski muzej Jesenice: ***Depoja tehniške dediščine Gornjesavskega muzeja Jesenice***
- 12.35 – 12.50 Irena Uršič, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije: ***Depoji državnih muzejev v Pivki***
- 12.50 – 13.05 Robert Zapušek, Muzej novejšje zgodovine Celje: ***Končno lastni depoji***
- 13.05 – 13.20 mag. Blanka Avguštin Florjanovič, Arhiv RS; dr. Simona Žvanut, Loški muzej Škofja Loka: ***Nova stalna zbirka starih knjig v Loškem muzeju Škofja Loka***
- 13.20 – 13.30 Razprava

12.20 – 13.30 Panel B (Kašča, Spodnji trg 1)

Moderator: Maja Hakl Saje

- 12.20 – 12.35 Kristina Seljak, mag. Tita Porenta, dr. Petra Bole, Čebelarški muzej, Muzeji radovljiške občine: ***Ogledni depo Čebelarskega muzeja Radovljica - zakulisje muzeja, odprto javnosti***
- 12.35 – 12.50 Sonja Koren Valjavec, Tržiški muzej: ***Občutenje prostora in predmetov na Gašperjevi podstrehi***
- 12.50 – 13.05 Irena Porekar Kacafura, Pokrajinski muzej Maribor: ***Upravljanje s predmeti oblačilne kulture v depojih Pokrajinskega muzeja Maribor***
- 13.05 – 13.20 Snježana Karinja, Pomorski muzej – Museo del mare »Sergej Mašera« Piran – Pirano: ***Med teorijo in prakso s poudarkom na podmorski arheološki dediščini***
- 13.20 – 13.30 Razprava

13.40 – 15.20 Kosilo

15.30 – 16.50 Panel A (Loški oder, Spodnji trg 14)

Moderator: Jože Štukl

- 15.30 – 15.45 mag. Tristan Rome, doc. dr. Petra Žvab Rožič, Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani; mag. Matija Križnar, Prirodoslovni muzej Slovenije: ***Depo geološke zbirke Oddelka za geologijo NTF***
- 15.45 – 16.00 Andreja Bjelan, Simona Tripkovič, Muzej narodne osvoboditve Maribor: ***RE-ORG po RE-ORGU – pomanjkljivosti in izzivi po izvedbi***
- 16.00 – 16.15 Drago Štimec, Tehniški muzej Slovenije: ***Primer dobre prakse z uporabo metode RE-ORG v Muzeju pošte in telekomunikacij***
- 16.15 – 16.30 dr. Ines Beguš Bavcon, Andrej Ferletić, Goriški muzej: ***Urejanje zbirk zgodovinskega oddelka Goriškega muzeja po metodi RE-ORG***
- 16.30 – 16.45 dr. Monika Močnik, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije: ***Fototeka Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije: od urejene negoteke fotografskega gradiva do izzivov, ki jih prinaša digitalna fotografija***
- 16.45 – 17.00 Samo Sankovič, Pomurski muzej Murska Sobota: ***Depoji Pomurskega muzeja Murska Sobota***
- 17.00 – 17.15 Razprava

15.30 – 16.50 Panel B (Kašča, Spodnji trg 1)

Moderator: Nadja Terčon

15.30 – 15.45 Jana Puhar, Univerza v Ljubljani; doc. ddr. Verena Perko, Gorenjski muzej Kranj, Univerza v Ljubljani: ***Ali sodobna muzejska etika sodi tudi v depoje?***

15.45 – 16.00 Špela Čižman, Ivan Nedoh, Slovenska kinoteka: ***Stanje in izzivi depojev filmske in obfilmske zbirke Slovenske kinoteke***

16.00 – 16.15 Ana Perne, Slovenski gledališki inštitut: ***Premislek o funkciji muzejskih depojev: od skladiščenja do vključevanja v interpretacijo dediščine (študija primera SLOGI)***

16.15 – 16.30 Maja Hren Brvar, Pokrajinski muzej Maribor: ***Depo oblačilne kulture – sodoben prostor dostopne dediščine***

16.30 – 16.45 Katarina Jurjavčič, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije: ***Zbirka koles Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije: od ureditve in razstave do stalne postavitve v Depojih državnih muzejev v Pivki***

16.45 – 17.00 Ariana Furlan Prijon, Miran Mohar, Aleš Prijon, Lara Prijon: ***Ogledni depoji Obalnih galerij Piran in Pomorskega muzeja "Sergej Mašera" Piran: Projekt ureditve oglednih depojev v objektu Monfort z vidika arhitekture in ureditev prostorov z vidika vizualnega umetnika***

17.00 – 17.15 Razprava

17.25 – 17.45 Zaključek zborovanja (Loški oder, Spodnji trg 14)

17.45 – 18.30 Zbor članov (Loški oder, Spodnji trg 14)

Predstavitev kandidatov za člane Komisije za Valvasorjeva odličja

Volitve članov Komisije za Valvasorjeva odličja

mag. Marjetka Balkovec Debevec, Slovenski šolski muzej: Predstavitev dela Komisije za Valvasorjeva odličja

18.45 Večerni sprejem na Loškem gradu

Programski odbor si jemlje pravico do morebitne spremembe programa.

Muzejski depoji prihodnosti: Obalne galerije Piran med lokalnimi ponudbami in mednarodnimi praksami

mag. Mara Ambrožič Verderber, direktorica

Obalne galerije Piran
mav@obalne-galerije.si

Izvleček:

Obalne galerije Piran se že vrsto let aktivno vključujejo v razvoj sodobnih muzejskih praks, s posebnim poudarkom na konceptu odprtih depojev kot ključnemu elementu prihodnosti muzejev sodobne umetnosti.

Od leta 2022 intenzivno delujejo na reševanju prostorske stiske s pripravo dokumentacije (IDZ, DGD) za ureditev nekdanjega skladišča soli v kompleksu Monfort v Portorožu, kjer delujejo skupaj z Avditorijem Portorož in Pomorskim muzejem. V tem okviru sodelujejo tudi z arhitekturnim birojem Prijon d.o.o., s katerim razvijajo vizionarski pilotni projekt odprtega depoja – kot poklon lokalni dediščini in trajnostni kulturni infrastrukturi. Obalne galerije so organizirale tudi mednarodno okroglo mizo na temo prihodnosti muzejev, kjer so sodelovali priznani strokovnjaki iz regije Alpe-Jadran. Skupna ugotovitev razprav je, da depoji niso več zgolj prostori hrambe, temveč postajajo mesta raziskovanja, vključevanja in dostopnosti javnosti. V evropskem prostoru so takšni projekti že uveljavljeni (npr. Depot Boijmans v Rotterdamu, Centre de Conservation du Louvre), vse več jih nastaja tudi v Italiji, kjer je poudarek na digitalizaciji in regionalni razpršenosti zbirk. Obalne galerije Piran, kot osrednji regionalni zavod za likovno umetnost, si prizadevajo za okrepitev kulturne infrastrukture in razvoj decentralizirane mreže javnih razstavišč, z jasnim ciljem ustvariti sodoben, dostopen in strokovno voden kulturni prostor v Slovenski Istri in območju Južne Primorske.

Ključne besede: odprti depoji, Obalne galerije Piran, kulturna infrastruktura, muzeji sodobne umetnosti, dokumentacija (IDZ, DGD), kompleks Monfort, javna služba, dostopna dediščina, trajnostna arhitektura, Alpe-Jadran, regionalno sodelovanje, pilotni projekt, digitalizacija zbirk, restavratorske prakse, decentralizacija kulture

Nova stalna zbirka starih knjig v Loškem muzeju Škofja Loka

mag. Blanka Avguštin Florjanovič, konservatorsko-restavratorska svetnica pri Arhivu RS

Arhiv RS

dr. Simona Žvanut, kustosinja pedagoginja

Loški muzej Škofja Loka

simona.zvanut@loski-muzej.si

Izvleček:

Odprtje nove stalne zbirke starih knjig je rezultat petletnega strokovnega dela, ki je zahtevalo velik vložek znanja, virov in vzpostavitev sodelovanj z različnimi institucijami in posamezniki s specifičnimi znanji. Pod vodstvom kustosinje dr. Simone Žvanut je bil vzpostavljen celovit interdisciplinaren proces, ki je vključeval temeljit pregled in oceno stanja zbirke, več kot pol stoletja hranjene v depojih, izvedbo konservatorsko-restavratorskih posegov, pripravo novega prostora ter koncepta postavitve in njegovo izvedbo. Že na začetku projekta leta 2019 smo vzpostavili sodelovanje z vrhunsko strokovnjakinjo, restavratorsko-konservatorsko svetnico pri Arhivu RS mag. Blanko Avguštin Florjanovič, ki je v vseh fazah priprave knjižnega gradiva in novega razstavnega prostora usmerjala zagotovitev vseh potrebnih standardov za njegovo hrambo in razstavljanje. Z odprtjem zbirke novembra 2024 pa se je začelo novo poglavje projekta; v prihodnjih letih želimo izvesti vsaj minimalne restavratorsko-konservatorske postopke na vseh najbolj dragocenih ali poškodovanih knjigah ter javnostim na različne načine predstavljati vsebino in pomen zbirke. Že tekom projekta smo se povezali tudi z Oddelkom za digitalne vsebine NUK, kjer bodo v prihodnjih letih nadaljevali s postopno digitalizacijo izbranega gradiva. Gre za obsežen projekt, ki je zaradi zahtevnosti izvedbe predstavljal za naš muzej velik organizacijski izziv in terjal tudi precejšen finančni vložek.

Ključne besede: odprti depo, konservatorsko-restavratorski postopki, zbirka starih knjig

Urejanje zbirk zgodovinskega oddelka Goriškega muzeja po metodi RE-ORG

dr. Ines Beguš Bavcon, muzejska svetovalka

Goriški muzej

ines.begus@goriskimuzej.si

Andrej Ferletic, konservatorsko-restavratorski svetovalec

Goriški muzej

andrej.ferletic@goriskimuzej.si

Izvleček:

Leta 2014 je v depoju Goriškega muzeja potekala preureditev tekstilne zbirke Oddelka za zgodovino po metodologiji RE-ORG. To je bil pilotni projekt, ki je bil po omenjeni metodi izveden v Sloveniji. Sčasoma so bile na enak način urejene še druge zbirke v depojskih prostorih. Pri tem je bilo ključno sodelovanje med kustosi oddelka in konservatorji-restavratorji.

Sodelavca iz Goriškega muzeja bosta predstavila načrtovanje poteka del, način razvrščanja in urejanja predmetov ter obdelave podatkov za tekstilno in druge zbirke, ki jih hranijo v t.i. sobi 35 muzejskega depoja. V sklopu preventivne konservacije je bila večina predmetov iz zbirk očiščena, ločena po materialu in po potrebi zaščitena pred nadaljnjim propadanjem. Predstavljena bo tudi evalvacija opravljenega dela ter izpostavljena vprašanja in izzivi, s katerimi so se konservatorji-restavratorji in kustosi soočali pri delu.

Ključne besede: RE-ORG, Goriški muzej, depo, oddelek za zgodovino

RE-ORG po RE-ORGU – pomanjkljivosti in izzivi po izvedbi

Andreja Bjelan, kustosinja

Muzej narodne osvoboditve Maribor
andreja.bjelan@mnom.si

Simona Tripkovič, muzejska svetovalka

Muzej narodne osvoboditve Maribor
simona.tripkovic@mnom.si

Izvleček:

Muzej narodne osvoboditve Maribor je bil v letu 2022 vključen v projekt oziroma metodo RE-ORG, ki služi kot primer dobre prakse reorganizacije depojev. V sklopu RE-ORGA smo muzejski delavci uredili enega izmed naših depojev, ki je še sedaj zgledno urejen in pregleden, obenem pa so muzejski predmeti lahko dostopni in na dosegu. Kljub temu so se pri nas čez čas pokazale določene pomanjkljivosti metode RE-ORG, na katere bi radi opozorili. Kot prvo velja omeniti dejstvo, da se na sami delavnici uredi zgolj en depo oziroma prostor (kar je razumljivo zaradi kratkega časovnega obsega), zanemari pa se ostale prostore oziroma depoje, v katere se obenem odlaga vse, kar je »v napoto« v prvem depoj, ki je predmet RE-ORG-a. Tako se en depo popolnoma uredi, a predmeti, ki so tam odveč, se odložijo drugam. Konkretno je v našem primeru zaradi tega prišlo do zmede in izgube podatkov. Za posameznimi predmeti se je posledično izgubila sled, kje se pravzaprav nahajajo. Na to želimo opozoriti kolege iz drugih muzejev, jim predati naše tako pozitivne kot tudi negativne izkušnje, opozoriti na napake, ki se lahko zgodijo ter ugotoviti in kako jih odpraviti.

Ključne besede: RE-ORG, depoji, pomanjkljivosti, MNOM, dokumentacija, načrt

Posebnosti selitve in hranjenja velikih eksponatov

mag. Janko Boštjančič, muzejski svetovalec

Park vojaške zgodovine Pivka

janko.bostjancic@pvz-pivka.si

Izvleček:

Načeloma sta pogoja za trajno hranjenje muzejskih eksponatov njihov prevzem s strani muzejskih služb in njihova selitev v muzej. Pri tem se zaplete, ko gre za res velike eksponate, katerih premeščanje predstavlja logistični izziv.

Veliki oz. v žargonu »XXL« eksponati so ena od posebnosti Parka vojaške zgodovine, ki si je s selitvijo podmornice P-913 Zeta, parne lokomotive 52-4936, policijskega čolna P-111, več letal, vozil in drugih velikih eksponatov nabral dragocene izkušnje na tehničnem, organizacijskem ter administrativnem področju. Zaradi velikih dimenzij je bil namreč transport nekaterih od njih do Parka prav na meji mogočega.

A pri velikih eksponatih ni izziv samo transport, temveč tudi njihovo hranjenje v skladu z muzejskimi standardi. Zelo velikih eksponatov pogosto namreč ni mogoče hraniti pod streho in zanje zagotavljati zahtevanih klimatskih pogojev. Prav pri hranjenju enega najbolj prepoznavnih muzejskih eksponatov – podmornice P-913 Zeta, ki je bila v letih 2011–2015 postavljena zunaj in leta 2015 preseljena v nov paviljon, so se izkazale vse prednosti ustreznega hranjenja tovrstnih eksponatov tako z vidika ohranjanja dediščine kot tudi muzejske prezentacije.

Ključne besede: veliki eksponati, transport, premeščanje, hranjenje

Upravljanje z dediščino – sanje o prostoru zanje

Alenka Černelič Krošelj, muzejska svetovalka

Posavski muzej Brežice
alenka.cernelic.kroselj@pmb.si

Nives Slemenšek, konservatorica-restavratorka

Posavski muzej Brežice
nives.slemensek@pmb.si

Izvleček:

Posavski muzej Brežice je eden izmed kompleksnih regionalnih muzejev, zadolžen za celovito varstvo premične dediščine na zaupanem območju. S sorodnimi muzeji si deli tudi "hišo" – nepremični spomenik državnega pomena grad Brežice v lasti sedežne Občine Brežice, ene izmed štirih soustanoviteljic muzeja.

Upravljanje z nepremično dediščino skupaj s poslanstvom regionalnega pooblaščenega muzeja je konstanten izziv na presečišču med varovanjem/ohranjanjem/dostopnostjo in rabo.

Ob tem je zagotavljanje ustreznih depojskih prostorov ključnega pomena, saj predstavljajo temelj za strokovno, varno in trajnostno skrb za muzejske predmete ter ohranjanje dediščine. Prav to pa ostaja eden največjih izzivov Posavskega muzeja Brežice, saj so muzejske zbirke trenutno razdeljene med štiri ločene lokacije. Po dolgotrajnem iskanju je muzej pridobil oziroma najema nove depojske prostore, kar predstavlja pomembno pridobitev, kljub temu pa prostorske zmogljivosti še vedno ne zadoščajo dejanskim potrebam muzeja.

Prispevek osvetljuje dva ključna vidika pri pridobivanju in organizaciji novih depojev: pogled direktorice, ki usklajuje potrebe muzeja z ustanovitelji in financerji, ter konservatorke-restavratorka, ki s sodelavci išče vzdržne rešitve za kakovostno in varno hrambo muzejskih predmetov v novo pridobljenih, a prostorsko omejenih depojih. Omenjena vidika ponazarjata kompleksnost vsakodnevnega upravljanja z dediščino, ki poteka v nenehnem iskanju ravnotežja med realnimi omejitvami in strokovnimi standardi.

Ključne besede: regionalni muzej, depo, financiranje, izzivi in rešitve

Stanje in izzivi depojev filmske in obfilmske zbirke Slovenske kinoteke

Špela Čižman, muzejska svetovalka

Slovenska kinoteka
spela.cizman@kinoteka.si

Ivan Nedoh, muzejski svetnik

Slovenska kinoteka
ivan.nedoh@kinoteka.si

Izvleček:

Slovenska kinoteka, filmski muzej, je osrednji slovenski muzej posvečen ohranjanju slovenske filmske dediščine, ki jo hranimo v dveh glavnih zbirkah - v zbirki filmskega gradiva in zbirki obfilmskega gradiva.

Slovenska kinoteka v obfilmski zbirki hrani zelo raznovrstno muzejsko gradivo povezano s produkcijo, distribucijo filmov in filmsko kulturo, ki je bilo dolgo let razpršeno po različnih lokacijah. Ob selitvi v prostore na Metelkovo 2a, smo večino gradiva uspeli preseliti v dva depojska prostora, ki se nahajata na isti lokaciji, ob delovnih prostorih. V prispevku bodo predstavljeni izzivi, s katerimi smo se in se še vedno soočamo ter delovni procesi v depojskih prostorih.

Slovenska kinoteka je leta 1998 uredila depoje za fotokemično filmsko gradivo v protiatomskem zaščitnem objektu, ki zagotavlja stabilno temperaturo 18 °C in 55 % relativno vlažnost, je pa protipožarno problematičen in v celoti zapolnjen. Izziv ureditve ustreznih depojev za filmske fotokemične zbirke je tako še vedno pred nami. Poseben izziv pa predstavlja filmska dediščina, digitalizacija, hranjenje in dostopnost v digitalni dobi.

Ključne besede: filmska dediščina, kinoteka, obfilmsko gradivo, muzejski depo, digitalizacija, dostopnost

Of the Life of Museum Objects

Eero Ehanti, vodja oddelka za konserviranje

National Museum of Finland

Izvelek:

One day up in the mountains of Mesa Verde, Colorado, I watched ancestors and funerary items of Pueblo nations being reburied. They had just been repatriated from Finland, where they ended up 130 years earlier when the geologist Gustaf Nordeskiöld excavated in the area.

As it turned out, this experience, and a return trip to Native American lands two years later, changed me greatly, as a museum professional working on collections, but as a human being as well. I understood that there's no ancestor or objects, nor a place, to which I bond as strongly as these people in front of me did to those ancestors they just reburied and to that land where they belonged to. It also made me rethink a lot what I had taken for granted as a museum professional.

I've been in the museum collections management over 20 years, almost 10 of which as the head of conservation at the National Museum of Finland. What I've been doing is firmly grounded on western museological understanding. I know how to preserve materials and how objects should be stored and treated for exhibitions, loans and other use. Our large Collections and Conservation Center is top-notch modern, climate controlled, secure and very well equipped and staffed with various museum pros. All this is responsible collection work based on ICOM's ethical codes and museum definition.

But it is not the whole truth, or the only one. Collection work varies, there isn't an ideal suitable to all places, conditions and cultures. Objects aren't just physical entities; there's a spiritual layer as well. The "life" of a museum object can mean very different things in different places, societies and cultures.

My talk will be a very personal deep dive into museum collection management and use of cultural heritage. I will introduce in detail the 32000m² Collections and Conservation Centre of Finnish Heritage Agency and explain in practical level how we have realized collection management and conservation functions. I will discuss our future perspectives as well, in the situation where we are about to open a new extension building to the National Museum, with wholly renewed exhibition concepts.

In parallel, I will walk through the large repatriation of Mesa Verde ancestors. This will go into decolonizing museum collection work, in a very personal level, with a lot of my own experiences and feelings involved. I will also refer to the repatriation of the whole of the Sámi collection which was in the care of the National Museum of Finland carried out around the same time as the Mesa Verde case. Further layer comes from Benin, West Africa, which is another place where I've realized that "a museum" is not something that can be just dropped to all places and expect it to work similarly. The significant lives of museum objects can be very varied.

Ogledni depoji Obalnih galerij Piran in Pomorskega muzeja “Sergej Mašera” Piran: Projekt ureditve oglednih depojev v objektu Monfort z vidika arhitekture in ureditev prostorov z vidika vizualnega umetnika

Ariana Furlan Prijon, u.d.i.a.
Arhitektke Prijon d.o.o.
ariana@a-prijon.si

Miran Mohar, vizualni umetnik
miran.mohar@guest.arnes.si

Aleš Prijon, u.d.i.a.
Arhitektke Prijon d.o.o.

Lara Prijon, u.d.i.a.
Arhitektke Prijon d.o.o.

Izvleček:

V starem skladišču soli – Monfort, ki je zaščiten kot spomenik stavbne dediščine, se z rekonstrukcijo štirih kampat uredijo novi ogledni depoji za Obalne galerije Piran in Pomorski muzej “Sergej Mašera” Piran. Projekt je v fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja. Lokacija, ki je ena najkvalitetnejših lokacij ob obali med Portorožem in Piranom, se z dopolnitvijo že obstoječega kulturnega programa dopolni z dodatnim programom oglednih depojev galerije in muzeja. Objekt se na novo odpre na zadnjo, senčno stran in z oblikovanjem zunanosti in vrta postane povezovalni element med sončno morsko in hladnejšo cestno stranjo.

Oblikovanje notranje dopolnitve objekta izhaja iz umestitve naseljene skulpture v obstoječ historični prostor in se navezuje na teme, kot so Piranesijeve grafike, Malevičevi arhitektoni, kristal soli, estetika ladijskih interierjev in podvodni svet.

V sklopu oglednih depojev so predvideni tudi prostori za konzultacije in kuriranje, restavratorske delavnice, servisni prostori, prostori za stalno razstavo plovil ter občasne razstave in dogodke.

Ogled posameznih enot je več nivojski: občasne razstave, prostorski sprehod skozi razstavo plovil, prost ogled depojskih zbirk in izpostavljenih predmetov skozi zastekljene stene, ogled pod vodstvom zaposlenih ter organiziran študijski in kuratorski dostop do izbranih predmetov.

Ključne besede: Ogledni depoji, Obalne galerije Piran, Pomorski muzej “Sergej Mašera” Piran, Arhitektke Prijon, Miran Mohar, Monfort

Depo oblačilne kulture – sodoben prostor dostopne dediščine

Maja Hren Brvar, višja kustodinja

Pokrajinski muzej Maribor

maja.hrenbrvar@museum-mb.si

Izvleček:

Pokrajinski muzej Maribor hrani največjo in v slovenskem muzejskem prostoru povsem edinstveno zbirko oblačilne kulture, ki je razglašena za zbirko državnega pomena. Obsega več kot 10.000 eksponatov, med katerimi so modna oblačila in modni dodatki, uniforme, liturgični tekstil, tekstil različnih namembnosti, gledališki in filmski kostumi ter umetniške modne stvaritve. Časovni razpon zbirke sega od 17. do 21. stoletja.

Zbirka ni le dragocen arhiv kulturne dediščine, temveč tudi pomemben izobraževalni in raziskovalni vir, saj omogoča vpogled v zgodovinski, umetniški in družbeni pomen oblačil. Muzej s sodobno urejenim in dostopnim depojem aktivno vključuje raziskovalce in strokovnjake s področja tekstilij in oblikovanja, ki v historičnih oblačilih odkrivajo tako predmet proučevanja kot tudi vir navdiha za sodobno ustvarjalnost.

V zadnjem desetletju je muzej pripravil več pomembnih razstav, zasnovanih na depojskem konceptu: leta 2018 stalno razstavo Uniforme, leto kasneje pa razstavi Modna oblačila in dodatki ter Liturgični tekstil. Vzporedno s fizičnimi predstavitvami poteka tudi postopna digitalizacija gradiva, ki omogoča sodobnejši dostop do predmetov širši javnosti.

Posebno mesto v delovanju muzeja in promociji zbirke oblačilne kulture ima od leta 2013 zasnovan projekt Mesec mode v muzeju, ki vsako leto v maju prinaša obsežno osrednjo razstavo na izbrano temo ter bogat spremljevalni program. Projekt razkriva še ne predstavljene segmente zbirke, hkrati pa obiskovalcem omogoča vpogled v depo oblačilne kulture. Na ta način muzej ustvarja most med preteklostjo in sedanjostjo, zgodovino oblačilne kulture aktualizira in jo predstavlja kot pomemben del vizualne in kulturne zgodovine.

S projektom in zbirko muzej spodbuja medinstitucionalno sodelovanje, medgeneracijska srečevanja, mreženje ter izmenjavo znanj in izkušenj. Dostopni depo obiskovalcem ponuja edinstveno strokovno in čustveno doživetje, ki presega klasične muzejske predstavitve. V sodelovanje se vključujejo muzeji, fakultete, društva, organizacije, uveljavljeni slovenski modni oblikovalci in ustvarjalci, pa tudi dijaki, študenti s področij tekstilnih materialov ter oblikovanja. V muzeju so se oblikovali programi praktičnih usposabljanj, strokovna vodstva in ogledi depoja, mentorstva diplomskih nalog ter druge oblike sodelovanja, ki povezujejo izobraževalno in raziskovalno področje z muzejsko prakso.

Pomemben segment dejavnosti muzejske zbirke je tudi podpora trajnostni modi. Zbirka in raziskave spodbujajo oblikovalce, da v svoje delo vključujejo elemente dediščine, trajnostne prakse ter kakovostno sodobno oblikovanje. Ob tem muzej aktivno ozavešča javnost tudi o pravilnem rokovanju, negi in shranjevanju oblačil, s čimer prispeva k trajnostnemu odnosu do tekstilne dediščine.

Sodobno zasnovan, urejen in dostopen depo oblačilne kulture ni le prostor hranjenja, temveč prostor zgodb, navdiha in ustvarjalnosti. Historična oblačila se v njem preoblikujejo v dragoceno zakladnico znanja, ki spodbuja tako poustvarjanje kot tudi razvoj novih oblikovalskih praks.

Ključne besede: oblačilna kultura, moda, depo, muzejske zbirke, mreženje, izobraževanje, ustvarjalnost

Depoji Belokranjskega muzeja – nemoč pri odpravljanju težav

Kristjan Husič, kustos

Belokranjski muzej Metlika

kristjan.husic@guest.arnes.si

Izvleček:

Belokranjski muzej Metlika hrani in varuje premično kulturno dediščino Bele krajine v več depojskih enotah na različnih lokacijah.

V prostorih Metliškega gradu je shranjen del arheoloških, etnoloških, zgodovinskih in likovnih predmetov. Ustrezno urejena sta le manjši arheološki in manjši zgodovinski depo. Drugi, predvsem etnološki, so neustrezno urejeni zaradi prenatrpanosti predmetov.

Galerija Kambič vključuje manjši specializiran depo umetniških del, ki zagotavlja ustrezne konservatorske pogoje.

Največji depo se nahaja v skladišču nekdanje tovarne Beti. Čeprav njegova prostornina omogoča sprejem večjih količin gradiva, objekt po tehničnih in klimatskih kriterijih ne izpolnjuje standardov za hrambo muzealij.

Stavba je v lasti Občine Metlika, stroške najema pa sofinancirajo vse tri občine ustanoviteljice. Ob vsaki menjavi občinskih vodstev se pojavlja negotovost glede nadaljnje uporabe tega prostora, saj so najemne pogodbe sklenjene za določen čas. Kljub rednemu izpostavljanju problematike v letnih poročilih in strateških dokumentih, do sistemskih vlaganj v izboljšanje pogojev hrambe ne prihaja.

Kljub zavedanju, da je za dolgoročno ohranitev muzejskega gradiva nujno zagotoviti trajno, tehnično ustrezno in neodvisno depojsko infrastrukturo, skladno z muzeološkimi in konservatorskimi standardi, se v Belokranjskem muzeju počutimo nemočne.

Ključne besede: Belokranjski muzej, depoji, Beti, investicije, občina

Zbirka koles Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije: od ureditve in razstave do stalne postavitve v Depojih državnih muzejev v Pivki

Katarina Jurjavčič, muzejska svetovalka

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

katarina.jurjavcic@gmail.com

Izvleček:

Zbirka koles Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije se nahaja v sklopu Zbirke orodja, strojev, aparatov in prevoznih sredstev in je bila v letu 2024 prvič muzeološko predstavljena. Ob razstavi je izšel tudi katalog zbirke. Zbirka v letu 2025 šteje 17 predmetov. Razstava je v lokalnem okolju doživela odličen odziv javnosti in se ob njenem zaprtju obogatila še za en pomemben predmet. Del zbirke, otroška kolesa, je danes del stalne postavitve v odprtem delu Depojev državnih muzejev v Pivki. Pred postavitvijo razstave je bila zbirka temeljito pregledana, nekateri predmeti deakcesionirani, spet drugi inventarizirani. Večina predmetov v zbirki sicer nosi akcesijsko številko. Ob pregledu zbirke je bila dopolnjena tudi zbiralna politika podzbirke koles. Muzej zbira tista kolesa pri katerih bolj kot tehnične lastnosti prevoznega konjička, v ospredje stopa zgodba lastnika kolesa. H glavnemu predmetu tako spadajo tudi fotografije lastnika, morebitni osebni predmeti, ki se vežejo na predmet, ob prevzemu pa, če je le to še mogoče, posnamemo ali zapišemo pričevanje lastnika. Tako muzejski predmet lahko zaživi v širšem muzeološkem konceptu ter temeljiteje predstavlja specifični zgodovinski čas.

Ključne besede: ureditev zbirke, odprti depoji, muzeologizacija zbirke, popularizacija v lokalnem okolju

Med teorijo in prakso s poudarkom na podmorski arheološki dediščini

Snježana Karinja, muzejska svetnica

Pomorski muzej - Museo del mare »Sergej Mašera« Piran - Pirano
snjezana.karinja@guest.arnes.si

Izvleček:

Čeprav prostorska stiska ni redkost med muzeji, prej bi lahko rekli, da je kar stalnica, je pomanjkanje prostora povsem razumljivo. Muzeji namreč zbirajo in hranijo gradivo, kar pomeni nenehno rast zbirk in s tem tudi vedno večje potrebe po prostoru.

Pri tem pa imajo pomorski muzeji še posebej specifičen položaj. Gradivo, s katerim upravljajo, je pogosto večje, težje in bolj občutljivo, zato so njihove prostorske zahteve še posebej velike. Predmetov iz morskega okolja, kot so ladje, čolni, jambori, sidra, navigacijska oprema, ribiške mreže, ladjedelniško orodje in nenazadnje podmorske arheološke dediščine, ni mogoče ustrezno hraniti in razstaviti brez primernih prostorov. Specifični pomorski predmeti potrebujejo večje, prilagojene in specializirane prostore, pogosto tudi zunanje enote, tako kot je praksa v najboljših pomorskih muzejih po svetu.

Velik del zbirke v Pomorskem muzeju Piran predstavljajo arheološke najdbe z morskega dna, ki najprej zahtevajo posebne konservatorske postopke, kot so desalinizacija in sušenje, šele nato strokovno arheološko obdelavo. Materiali, kot so les, kovina in organske snovi, so zaradi dolgotrajnega vpliva soli in izpostavljenosti morskim organizmom posebej občutljivi, pa ne le ti.

Za ohranitev pomorske dediščine (in Slovenija se pogosto deklarira kot pomorska dežela) je torej nujno, da Pomorski muzej, kot je naš, razpolaga z velikimi, tehnološko ustrezno opremljenimi prostori, brez katerih je dolgoročna zaščita ali celo predstavitev teh predmetov ogrožena.

Ključne besede: Pomorski muzej Piran, depoji, pomorska dediščina

Grafični kabinet Franceta Miheliča na Ptuju

Urška Kiselak, mag. um. zg. in mag. prof. ped.; prostovoljna pripravnica

Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož
ursi.kiselak@gmail.com

Tatjana Štefanič, muzejska svetovalka

Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož
tatjana.stefanic@pmpo.si

Izvleček:

France Mihelič, slovenski risar, grafik, slikar in ilustrator, je svoj obsežen in bogat opus risarskih in grafičnih del zapustil Ptuju, mestu, ki ga je v času njegovega umetniškega ustvarjanja močno zaznamovalo, saj se je ravno tam seznanil z njegovimi kasneje najbolj prepoznavnimi motivi. Sočasno z bogato donacijo je bil vzpostavljen Grafični kabinet Franceta Miheliča, ki deluje pod okriljem Pokrajinskega muzeja Ptuj – Ormož in danes hrani že več kot 6000 umetnikovih del v najrazličnejših risarskih in grafičnih tehnikah. Grafični kabinet je prosto dostopen obiskovalcem Miheličeve galerije. V prostoru kabineta so predstavljene nekatere Miheličeve najboljše risbe in grafike, ostala dela pa so spravljena v predalnikih. Vpogled vanje je omogočen vsem raziskovalcem Miheličeve umetnosti in poteka v spremstvu odgovornega kustosa. Zaradi lažje organizacije dela in rokovanja z gradivom sta bili vzpostavljeni tudi digitalna kartoteka in fototeka Miheličevih del, ki ju hrani kulturnozgodovinski oddelek ptujskega muzeja. Na ta način je omogočen preprost pregled Miheličevih del, zato Grafični kabinet Franceta Miheliča predstavlja tudi zelo pomemben študijski prostor. S pomočjo digitaliziranega gradiva pomeni enostaven dostop do različnih raziskovalnih tem, povezanih z umetnikom. Plod teh raziskav so različni pisni prispevki pa tudi razstave, pri katerih pogosto sodelujejo tudi študentje umetnostne zgodovine. Že tako bogato zbirko Miheličevih del je v letu 2024 obogatila še zasebna donacija družine Musek, ki bo še v letošnjem letu predstavljena javnosti v obliki razstave, spremnega kataloga in vsebin na zaslonih na dotik.

Ključne besede: grafični kabinet, urejenost, dostopnost, raziskovanje

Prvi ogledni depo Tržiškega muzeja

dr. Bojan Knific, muzejski svetovalec

Tržiški muzej

bojan.knific@guest.arnes.si

Izvleček:

V Tržiškem muzeju smo leta 2024 zaključil večletni projekt urejanja oglednega depoja. Zgledi, ki jih je v okviru Re-orga leta 2017 ponudilo izobraževanje v Zagrebu, in vizija, usmerjena v širitev prostorov, namenjenih javnosti, in programov za obiskovalce, sta dali rezultate – odprli smo *Gašperjevo podstreho*. Muzejska interpretacija združuje razstavo, ogledni depo in ambientalno predstavitev sušenja modro tiskanega blaga. Objekt je z urejenim in s prek 5.000 predmeti opremljenim sušilnim ostrešjem (prostor ima 290 m² in meri 10 m v višino) celotni manufaktorni zgradbi dal nov pomen. Vsebine nagovarjajo otroke, ljubitelje in strokovnjake, urejen prostor kaže arhitektom in muzealcem, kako ohranjati in interpretirati množino snovne in nesnovne dediščine.

A pot do odprtja je bila dolga. Podstreha je bila desetletja neurejena, predmeti na njej pa neprimerno hranjeni. Leta 2020 je bila izvedena energetska sanacija, leto za tem je bilo v konservirano sušilno ostrešje. Sledilo je načrtovanje, popisovanje, urejanje in razporejanje predmetov. Ambientalna postavitve modrotiskanega blaga, razstavljeni modrotiskarski modeli in z ilustracijami obogateno besedilo omogočajo razumevanje delovanja sušilnega ostrešja. Preostanek zasedajo regali in omare s predmeti etnološke, lesne, šolske, zobozdravstvene, oglarske, tekstilne in zimsko-športne zbirke, med njimi so postavljeni ambienti. Opravljeno je bilo dokumentacijsko delo, vsak izmed predmetov je bil popisán, fotografiran in vnesen v digitalno inventarno ali akcesijsko knjigo, določena mu je bila lokacija in dodane potrebne oznake.

Ključne besede: ogledni depo, etnologija, rokodelstvo, sušilno ostrešje, modrotisk

Depoji kot presečni prostori med dediščino in ustvarjalnostjo Študija primera depoja zbirke pohištva v Pokrajinskem muzeju Maribor s poudarkom na programu *Gugalnik idej*

dr. Mirjana Koren, muzejska svetovalka

Pokrajinski muzej Maribor

mirjana.koren@museum-mb.si

Izvleček:

V prispevku se ukvarjamo z oglednim depojem pohištva v Pokrajinskem muzeju Maribor. V njem je zagotovljena primerna hramba in študij muzejskega gradiva, ter omogočena izvedba sodobnih kreativnih projektov.

Predstavljeni bodo mednarodni dokumenti in teoretični razmisleki, ki so relevantni za implementacijo trajnostnega in participatornega upravljanja v muzejih ter primeri dobre prakse. Pri koncipiranju oglednega depoja pohištva smo iskali nove oblike kontekstualizacije in komunikacije muzejske zbirke zato, da bi našli njene nove vrednosti.

V prispevku bodo predstavljeni koraki, ki smo jih izpeljali zato, da bi zagotovili najširšo javno dostopnost do zbirke pohištva. Pripeljali so nas do odločitve, da najamemo nekdanjo kino dvorano in izven muzejske stavbe uredimo ogledni depo pohištva. V vsebinski zasnovi smo v ospredje postavili osnovno značilnost kulturne dediščine, ki je sposobnost dokumentiranja družbenega pomena, zato je danes bolj kot zbiranje oz. povečevanje količine gradiva v muzejskih zbirkah pomembno kreiranje strukture povezav med dediščino, javnostjo in muzejsko stroko.

V oglednem depoju je primerno shranjenih in dostopnih okoli 1.000 kosov historičnega pohištva. Urejen je po vzoru kabineta čudes, kar je primerna platforma za vznik številnih etično-estetskih konceptov, ki jih predstavljamo v program *Gugalnik idej*. V oglednem depoju pohištva se v njegovem okviru ustvarja dialog med institucionalizirano kulturno dediščino in živo kulturno ustvarjalnostjo. Ogledni depo pohištva postaja nekakšen medprostor, ne več samo muzej, pač pa tudi sodoben scenski prostor. Civilna družba je povabljena v proces aktualizacije kulturne dediščine in s tem v iskanje njene nove vrednosti.

Ključne besede: ogledni depo, zbirka pohištva, *Gugalnik idej*

Občutenje prostora in predmetov na Gašperjevi podstrehi

Sonja Koren Valjavec, kustosinja za delo z obiskovalci

Tržiški muzej

sonja.koren-valjavec@guest.arnes.si

Izvleček:

Gašperjeva podstreha Tržiškega muzeja je začela oktobra 2024. Po večletnem delu smo na podstrehi Pollakove kajže, v kateri domuje Tržiški muzej, na ogled javnosti odprli urejene muzejske depoje. Želeli smo si ogledni depo, hkrati pa v prostoru ponuditi obiskovalcem aktivno doživetje.

V prvi fazi smo se osredotočili na otroke in družine, želeli smo zasnovati program, ki bo omogočal, da so obiskovalci aktivno vključeni, da poleg opazovanja in ogledovanja predmetov kakšno stvar tudi preizkusijo, občutijo in se na zabaven način nečesa novega naučijo. Prav tako smo želeli povezati aktivnost v novem prostoru z že obstoječim družinskim vodnikom po muzeju, hkrati pa imeti toliko manevrskega prostora, da se lahko program izvaja tudi samostojno. Želeli smo, da se aktivnost lahko izvaja brez nadzora muzejskega osebja, torej individualno, ali pa se prilagodi manjšim skupinam.

Nastala je križanka, ki jo obiskovalci rešujejo v prostoru. Med 5000 predmeti na podstrehi smo jih izbrali 15, na katere smo navezali naloge, rešitev naloge obiskovalci vpišejo v križanko. Za pravilno geslo prejmejo nagrado.

V prispevku bom predstavila, kako se je program razvijal od začetne ideje do končne izvedbe, ki je rezultat skupnega dela celotne muzejske ekipe.

Ključne besede: ogledni depo, pedagoški program, aktivnosti za družine, etnologija

Fototeka Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije: od urejene negoteke fotografskega gradiva do izzivov, ki jih prinaša digitalna fotografija

dr. Monika Močnik, muzejska svetovalka

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije
monika.mocnik@muzej-nz.si

Izvleček:

Fototeka Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije hrani največjo nacionalno zbirko fotografij, ki se trenutno ponaša z nekaj manj kot 4 milijoni posnetkov na različnih nosilcih. Fotografsko gradivo je razdeljeno na fonde in zbirke, zanj pa na večplastni ravni skrbimo kustosi v muzeju. Muzeji smo kot varuhi nacionalne kulturne dediščine zavezani k njeni trajni ohranitvi, kar med drugim zahteva tudi primerno hrambo. Muzejska negoteka, v kateri se v fizični obliki hrani večinski del fotografskega gradiva, nudi ustrezne pogoje za njegovo dolgotrajno hrambo, hkrati pa se z velikim dotokom na novo pridobljenega gradiva spopada z izzivi. Čeprav negoteka ne sodi med t. i. odprte depoje, muzej ob posebnih priložnostih, npr. 8. februarja, na Poletno muzejsko noč in podobnih dogodkih obiskovalcem omogoči voden ogled fototeke. Na ta način vključi širšo javnost ter jim predstavi »zakulisje« dela kustosov in pomen ohranjanja kulturne dediščine. Posebne vrste izzivov pa prinaša digitalno gradivo, ki za ustrezno hrambo zahteva posebne smernice in drugačen pristop tako pri urejanju kot pri sami hrambi. V prispevku bo prikazan kratek razvoj fototeke s kratko predstavitvijo fotografskih fondov in zbirk, poseben poudarek pa bo namenjen hrambi gradiva v muzejski negoteki in izzivi, ki jih prinaša digitalno gradivo.

Ključne besede: muzej, fototeka, negoteka, fotografsko gradivo, izzivi

Depoja tehnične dediščine Gornjesavskega muzeja Jesenice

dr. Marko Mugerli, muzejski svetovalec

Gornjesavski muzej Jesenice

marko.mugerli@gmj.si

Izvleček:

Gornjesavski muzej Jesenice hrani tehniško dediščino Kranjske industrijske družbe in Železarne Jesenice v odprtem in zaprtem depou. Prvotno je bilo zamišljeno, da se posamezna enota tehniške dediščine pred konservacijo najprej odpelje v zaprti depo, po konservaciji pa se jo namesti v odprti depo.

Odprti depo se nahaja v skladiščni hali nekdanje hladne valjarne in žičarne Železarne Jesenice. Zgrajena je bila leta 1953 po načrtih inženirja Miroslava Nikoliča, ki jih je snoval na majhnih beležkah v ekstremnih življenjskih pogojih, in sicer med drugo svetovno vojno v nemškem ujetniškem taborišču. Upanje po vrnitvi in izgradnji industrijskih objektov ga je ohranjalo pri življenju. Prvotno je bila hala namenjena skladiščenju pločevine in žice, danes pa prireditvam in v manjšem delu prezentaciji tehniške dediščine in različnim muzejskim dejavnostim: vodenjem skupin, risarskim delavnicam ali pa prikazu obdelovanja kovin.

Največji problem za ohranjanje, prezentacijo in obiskovalce predstavlja velika izpostavljenost eksogenim vplivom: človeka in vremenskih pojavov. Zaradi tega se je proces razstavljanja že konservirane tehniške dediščine upočasnili.

Zaprti depo je v skladiščni hali Slovenskih železnic. V njem se nahaja okoli štirideset enot tehniške dediščine. Učinkovito delo je oteženo zaradi pomanjkanja prostora, ki je po vnosu elementov iz Bucelleni-Ruardove graščine in hotela Pošta postalo še bolj pereče.

Reševanje problemov v odprtem depou predstavlja arhitekturni izziv, v zaprtem depou pa predvsem pospešena obnova Bucelleni-Ruardove graščine.

Ključne besede: depo, konservacija, tehniška dediščina, železarna, Jesenice, Bucelleni-Ruardova graščina

Premislek o funkciji muzejskih depojev: od skladiščenja do vključevanja v interpretacijo dediščine (študija primera SLOGI)

Ana Perne, kustosinja

Slovenski gledališki inštitut

ana.perne@slogi.si

Izvleček:

Slovenski gledališki inštitut (SLOGI) se – podobno kot številne druge muzejske ustanove – na področju hrambe sooča z izzivi, ki izhajajo iz prostorskih (in kadrovskih) omejitev ter pomanjkanja ustreznih pogojev za temeljito varovanje kulturne dediščine. Organizacija shranjevanja in zagotavljanje optimalne ravni zaščite muzejskih predmetov zahtevata nenehno iskanje rešitev, ki bi prispevale k učinkovitejšemu upravljanju depojskih prostorov in boljši skrbi za zbirke oziroma njihove posamezne dele.

K premisleku sili že sama raznovrstnost gradiva, ki narekuje različne pristope k shranjevanju in preprečevanju dejavnikov tveganja – razlike so namreč očitne že, denimo, ob primerjavi med fotografskimi negativi in gledališkimi kostumi. Ključna je tudi optimizacija prostora, zlasti pri razporejanju predmetov večjih dimenzij, najsi gre za impozantne kostumske stvaritve ali filigransko izdelane makete. Nezanemarljiv je tudi finančni vidik, saj je od tega odvisno (okoljsko ozaveščeno) poseganje po najprimernejših materialih za hrambo, kot tudi samo vzdrževanje prostorov.

Prispevek si na podlagi ugotovitev, ki jih ponuja pregled aktualnega stanja muzejskega depoja SLOGI, vendarle prizadeva orisati – morda za zdaj še utopično – projekcijo spremenjenega pristopa, usmerjenega k povečevanju vrednosti muzejskih zbirk. Ta vključuje dejavnejšo vlogo depojskih prostorov in odpira možnost za njihovo vključevanje v predstavitev dediščine – z razkrivanjem zakulisja hrambe in s premišljenim posredovanjem vsebin.

Ključne besede: funkcija muzejskih depojev, upravljanje zbirk, interpretacija dediščine, vključevanje depojev v muzeološko naracijo

Upravljanje s predmeti oblačilne kulture v depojih Pokrajinskega muzeja Maribor

Irena Porekar Kacafura, konservatorsko-restavratorska svetnica

Pokrajinski muzej Maribor

irena.kacafura@museum-mb.si

Izvleček:

V Pokrajinskem muzeju Maribor so pričeli zbirati predmete oblačilne kulture sredi 60-tih let 20. stoletja. Ob nastanku zbirke so gradivo hranili v pohištvenih predmetih kulturnozgodovinskega oddelka, kasneje pa so uredili depojske prostore v odsluženih arhivskih omarah. V začetku 90-tih let prejšnjega stoletja so depoje v treh prostorih gradu uredili po vzoru avstrijskih muzejev.

Po zaposlitvi konservatorke-restavratorke so uvedli spremljanje pogojev hranjenja in izvajali periodične preglede gradiva, po delni prenovi gradu pa leta 2010 predmete preselili v sodobno opremljene prostore, ki jim omogočajo ustrezno hranjenje gradiva in nadzor nad morebitnimi tveganji.

Prostori depoja so razdeljeni v dva dela: na odprt ogledni del (študijski nameni) in zaprt del depoja, kjer hranijo glavnino gradiva. Predmeti so nameščeni v kovinske omare (prostostoječe in tračne) s protiprašnimi zaporami in izvlečnimi policami ter po potrebi vloženi v embalažo in ovoje iz trajno obstojnih materialov. V prostore je umeščena tudi pomožna oprema kot so nosilci za preproge, lestve, prenosne svetilke, premične ploščadi in obešala. Vsako leto z uvedbo dodatnih ukrepov izboljšujejo pogoje hranjenja gradiva, redno izvajajo kontrolo okoljskih pogojev v prostorih in izvajajo dezinfekcijo. Zaradi nenehnega dotoka novega gradiva pa je v skrbi za ustrezno hrambo potrebno izvajati reorganizacije v prostoru in skrbeti za primerno nadgradnjo opreme.

Ključne besede: predmeti oblačilne kulture, urejanje depojev, preventivna konservacija, obvladovanje tveganj

Ali sodobna muzejska etika sodi tudi v depoje?

Jana Puhar, muzejska svetovalka

Univerza v Ljubljani
janapuhar@gmail.com

doc. ddr. Verena Perko, muzejska svetnica

Gorenjski muzej Kranj, Univerza v Ljubljani
vperko@gmail.com

Izvleček:

Avtorici obravnavata problematiko muzejskih depojev in shranjevanja gradiva v luči sodobne muzejske etike. Poseben poudarek bo namenjen perečemu vprašanju shranjevanja človeških ostankov, za katero slovenski muzeji še vedno nimajo oblikovane systemske rešitve. Odsotnost konsenza odraža širši problem neenotnosti v muzejski praksi. V nadaljevanju avtorici odpirata vprašanje preglednosti in dostopnosti depojev v Sloveniji, pri čemer so minimalni muzejski standardi dokumentacije, ekonomičnosti in smiselnosti hrambe podvojenega gradiva pogosto spregledani. Prispevek bo izhajal iz sodobnih muzeoloških teorij o družbeni vlogi muzejev, kritično osvetlil razlike med tradicionalnimi in sodobnimi muzeji ter predstavil primere dobrih praks javnosti dostopnih in virtualno povezanih depojev kot možne usmeritve za prihodnji razvoj.

Ključne besede: muzejska etika, družbena vloga muzejev, človeški kosti ostanki, minimalni standardi dokumentacije, primeri dobrih praks

Depo geološke zbirke Oddelka za geologijo NTF

Tristan Rome, mag. inž. geol.

Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani
tristan.rome@ntf.uni-lj.si

doc. dr. Petra Žvab Rožič

Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakultet, Univerza v Ljubljani
petra.zvab@ntf.uni-lj.si

mag. Matija Križnar, muzejski svetovalec

Prirodoslovni muzej Slovenije
mkrižnar@pms-lj.si

Izvleček:

Geološka zbirka Oddelka za geologijo je največja in najbolj celovita geološka zbirka v Sloveniji. Sestavljena je iz več naravoslovnih podzbirk, ki skupaj tvorijo osnovo poučevanja geoloških vsebin s področja mineralogije, petrologije, paleontologije, osteologije in preučevanja rudišč. V več kot stoletni tradiciji zbiranja in poučevanja o geologiji na Univerzi v Ljubljani so zaposleni in študentje zbrali več kot 25 000 različnih primerkov geoloških vzorcev, ki obsegajo minerale, kamnine, fosile, kostni material in rude iz skoraj vseh delov sveta.

Urejanje, evidentiranje in shranjevanje tovrstnega naravnega gradiva lahko predstavlja številne izzive, ki so tako organizacijski kot tudi prostorski. V ta namen je urejenost depoja ključna. Smotrna izbira vzorcev je pomembna, za reševanje prostorske stiske medtem ko dosledno evidentiranje in odpravljanje organizacijskih napak v zapisih omogoča lažje in hitrejše rokovanje z vzorci.

Pestrost geoloških materialov in pojavov, ki jo imenujemo tudi geopestroost, zahteva posebno skrb za najbolj občutljive materiale. Veliko organskih materialov (premogi, kosti in fosili) zahtevajo dodatno previdnost pri skladiščenju. Konstrukcije in elementi za shranjevanje morajo biti ustrezno ojačani, da ne pride do porušitev zaradi preobremenitve. Velik izziv predstavljajo tudi preštevilčenja vzorcev nekdanjih in obstoječih zbirk, ter manjko zapisov o premikih. Le-te dosledno urejamo z omejitvijo dostopa do skladiščenih vzorcev in vodenjem evidenc v elektronski in fizični obliki.

Ključne besede: geologija, geološka zbirka, učna zbirka, naravoslovna zbirka, geopestroost, depo

Depoji Pomurskega muzeja Murska Sobota

Samo Sankovič, muzejski svetovalec

Pomurski muzej Murska Sobota
samo.sankovic@pomurski-muzej.si

Izvelek:

Pomurski muzej Murska Sobota ima inventariziranih več kot 49 tisoč enot premične kulturne dediščine. Predmeti so del štirih večjih zbirk: zgodovinske, umetnostnozgodovinske, etnološke in arheološke. Na lanskem zborovanju SMD smo predstavili stanje inventarizacije in digitalizacije zbirk, ki pa v našem muzeju ne predstavljata tako velikega problema, kot prostorska stiska deponiranja predmetov. Dolga leta je bil glavni muzejski depo urejen v drugem nadstropju soboškega gradu, v katerem so tudi sedež muzeja in razstavni prostori, od nekdanjega pa je imel tudi težave s prostorom (nekaj večjih predmetov je bilo shranjenih na drugih lokacijah). Problem shranjevanja velike količine predmetov premične dediščine je postal nevzdržen s prihodom večjega korpusa arheološkega gradiva s 27 najdišč, izkopanih pred gradnjo pomurske hitre ceste, večinoma med letoma 2000 in 2007, gradivo in arhivi najdišč pa še vedno prihajajo v muzej kot rezultati lastnih raziskav ali raziskav arheoloških podjetij. V predstavitvi na zborovanju nameravamo predstaviti problematiko pomanjkanja prostora in problem ureditve naših depojev, hkrati pa predstaviti nekaj rešitev, ki jih je muzej v zadnjih letih že izvedel, od nakupa in urejanja novega skladišča, ki ga postopno pretvarjamo v sodoben depo, do ureditve Kološevega kabineta umetniške fotografije, depoja za tekstil in drugih prenov.

Ključne besede: Pomurski muzej Murska Sobota, zbirke, depoji, prostorska stiska, prenova

Ogledni depo Čebelarskega muzeja Radovljica - zakulisje muzeja, odprto javnosti

Kristina Seljak, kustosinja

Čebelarski muzej, Muzeji radovljiške občine
kristina.seljak@mro.si

dr. Petra Bole, kustosinja

Muzeji radovljiške občine
petra.bole@mro.si

mag. Tita Porenta, muzejska svetnica

Muzeji radovljiške občine
tita.porenta@mro.si

Izvleček:

Depoji so jedro muzejskega delovanja, saj zagotavljajo dolgoročno ohranjanje in varovanje predmetov kulturne dediščine. V zadnjih desetletjih se je kot odgovor na vprašanje dostopnosti in preglednosti zbirk uveljavil ogledni depo, ki združuje varovanje in javno predstavitev predmetov. Prispevek obravnava nastanek in odprtje oglednega depoja Čebelarskega muzeja v Radovljici decembra 2024, pri čemer izpostavlja tako strokovne kot organizacijske izzive procesa. Vključuje vpogled v načrtovanje prostora, izbiro in pripravo predmetov, sodelovanje konservatorjev-restavratorjev ter oblikovanje interpretativnih vsebin. Posebej je osvetljena vloga oglednega depoja kot hibrida med razstavnim prostorom in klasičnim deponiranjem ter njegov pomen za raziskovanje, izobraževanje in približevanje kulturne dediščine javnosti. Predstavljen je tudi njegov pomen v izobraževalnem in raziskovalnem kontekstu, kjer obiskovalci spoznajo zakulisje muzeja in se srečajo z zgodbami, ki bi sicer ostale skrite. Prispevek odpira razpravo o vlogi oglednih depojev kot inovativnega odgovora slovenskih muzejev na izzive varovanja, prostora in interpretacije.

Ključne besede: Ogledni depo, Čebelarski muzej Radovljica, kulturna dediščina, dostopnost in varovanje zbirk

Muzejski depoji kot prostori izzivov in priložnosti

Nina Sotelšek, muzejska svetovalka

Narodni muzej Slovenije, Služba za premično dediščino in muzeje
nina.sotelsek@nms.si

Izvleček:

Zbirke predmetov, namenjene učenju, uživanju ali utrjevanju družbenega položaja, so nastajale že v antiki in imele zasebni značaj. Širši javnosti so postale dostopne z rojstvom muzejev v 17. stoletju, ko so bile pogosto razstavljene v celoti. V 19. in 20. stoletju je njihovo intenzivno naraščanje spodbudilo razvoj varnostno in klimatsko nadzorovanih depojev, kar je dostop do večine predmetov omejilo na strokovno rabo. Danes imajo uporabniki dostop do depojskih zbirk predvsem prek publiciranja in digitalizacije, neposredni stik pa je večinoma omejen na kurirane interpretacije muzejskih strokovnjakov v okviru razstav.

Prispevek temelji na primerjalni analizi podatkov o slovenskih muzejskih depojih, ki jih je v letih 2018 in 2022 zbrala Služba za premično dediščino in muzeje. Ugotavlja, da se muzeji soočajo s podobnimi problemi: z velikim številom predmetov, pomanjkanjem ustreznih prostorov zanje ter nenehnim naraščanjem zbirk. Ker je slednje pogosto posledica pomanjkljivo preiščljivega zbiranja, prispevek v ospredje postavlja vprašanje, kaj lahko muzealci storijo, da se težave s prepolnimi depoji ne poglobljajo. Prihodnje upravljanje zbirk bo namreč nujno usmerjeno v trajnostne prakse, pri čemer je ključna kritična presoja pri sprejemanju predmetov v muzej, strogo usklajena z zbiralno politiko.

Prispevek se ob tem dotika dileme, ali je smiselno zbirati predmete, ki jih že hranijo drugi muzeji, ter razmišlja, kako bi lahko nastajajoči register premične kulturne dediščine prispeval k bolj odgovornemu zbiranju.

Ključne besede: muzejska zbirka, depo, dostopnost, trajnostno upravljanje zbirk, register premične kulturne dediščine

Primer dobre prakse z uporabo metode RE-ORG v Muzeju pošte in telekomunikacij

Drago Štimec, konservatorsko-restavratorski svetovalec

Tehniški muzej Slovenije

drago.stimec@tms.si

Izvleček:

V decembru 2024 je v Muzeju pošte in telekomunikacij (MPT je dislocirana enota Tehniškega muzeja Slovenije) v Polhovem Gradcu potekala petdnevna delavnica RE-ORG, namenjena reorganizaciji muzejskih depojev. Delavnico je pod pokroviteljstvom ICCROM organiziral ICOM Slovenija v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije. Metodologija RE-ORG, razvita v okviru ICCROM in Unesca, predstavlja sistematičen pristop k reorganizaciji muzejskih depojev z namenom izboljšanja prostorske izrabe, varnih pogojev hranjenja ter dolgoročne konservacije kulturne dediščine. V projektu je sodelovalo 16 strokovnjakov iz različnih institucij, ki so izvedli reorganizacijo več kot 400 predmetov v skupnem obsegu več kot 750 delovnih ur.

Depo MPT je bil prenatrpan z gradivom, predmeti različnih zbirk so bili med sabo pomešani in shranjeni na tleh, kar je otežilo dostop in onemogočalo optimalne pogoje hranjenja.

Reorganizacija je obsegala popis, kategorizacijo predmetov in njihovo začasno preselitev v prvo nadstropje na čiščenje, zaščito in prepakiranje. Iz depoja smo odstranili tudi vse kar tja ne sodi. V depolu smo reorganizirali regale in police. Izvedene so bile dodatne tehnične izboljšave, kot so nova razsvetljava, zaščita polic s polietilensko folijo in vpeljava enotnega sistema označevanja. Rezultati so pokazali bistveno izboljšanje preglednosti, dostopnosti ter varnosti zbirk, hkrati pa je bil okrepljen potencial za prenos znanja in implementacijo metode RE-ORG v druge muzejske institucije.

Ključne besede: RE-ORG, muzejski depo, konservacija, kulturna dediščina, organizacija zbirk, Muzej pošte in telekomunikacij

Arheološki center Muzeja in galerij mesta Ljubljana -regijsko središče izvajanja postopkov primarne poizkopavalne obdelave in hrambe arhivov arheoloških najdišč

Metka Štrajhar, kustosinja

Samozaposlena v kulturi
metkastrajhar@yahoo.com

Matija Skrt, strokovni sodelavec

Muzej in galerije mesta Ljubljane
matija.skrt@mgml.si

Izveček:

Muzej in galerije mesta Ljubljane je leta 2020 v hangarju starega ljubljanskega letališča na Letališki cesti 9a v Ljubljani vzpostavil Arheološki center. Ustanovitev je predvidela Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2016–2019, njegova organizacijska umestitev je bila opredeljena v Strategiji razvoja Muzeja in galerij mesta Ljubljane 2016–2020.

Prostori v skupni površini 800 m² so namenjeni logistični in strokovni podpori arheološkim raziskavam na območju pristojnosti muzeja, primarni poizkopavalni obdelavi in muzealizaciji gradiva, primarni konservaciji gradiva v sodelovanju s konservatorsko službo MGML, hrambi popolnih in originalnih arhivov arheoloških najdišč ter izposoji gradiva zunanjim uporabnikom.

Vzpostavljamo pogoje za hrambo občutljivega gradiva ter organiziramo, urejamo in digitaliziramo dokumentarne arhive. Uvedli smo dodatne korake protokola prevzema arhivov in hrambe ter določili natančnejša pravila izposoje gradiva. S tem omogočamo preglednejši sistem, učinkovitejši dostop ter ustvarjamo trajnostni model za zagotavljanje prihodnje zmogljivosti hrambe arheoloških arhivov in njihovega upravljanja.

Poleg vpetosti v poizkopavalne procese in trajno hrambo stremimo h konceptu odprtega depoja, namenjenega strokovnemu in raziskovalnemu preučevanju gradiva in ogledom zainteresirane javnosti.

Ključne besede: arheološki center, hramba, arhivi arheoloških najdišč

Depoji državnih muzejev v Pivki

Irena Uršič, muzejska svetovalka

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije
irena.ursic@muzej-nz.si

Izvleček:

Leta 2017 so po končani rekonstrukciji nekdanjega vojaškega objekta v Pivki s finančno podporo Evropskega sklada za regionalni razvoj in Ministrstva za kulturo nastali Depoji državnih muzejev kot največji muzejski depojski kompleks v Sloveniji s površino 3.000 m². So edina zgradba v Parku vojaške zgodovine, ki niso v lasti Občine Pivka, pač pa Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. V njej so muzejski depojski prostori Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije (MNSZS), Tehniškega muzeja Slovenije (TMS) in Narodnega muzeja Slovenije (NMS), ki so deloma urejeni kot ogledni depoji in dostopni javnosti. Pod njihovim okriljem so shranjene bogate zbirke s področja zgodovinske in tehniške dediščine. Prispevek se osredotoča na osemletno delovanje depojev in na prihodnje izzive v luči razvoja zbirk, vzajemnega sodelovanja med muzeji, trajnostne hrambe in kakovostnega predstavljanja kulturne dediščine.

Ključne besede: kulturna dediščina, muzejski depoji, hramba zbirk, promocija zbirk

Končno lastni depoji

Robert Zapušek, konservatorsko-restavratorski tehnik

Muzej novejšje zgodovine Celje
robert.zapusek@mnzc.si

Izvleček:

Pot Muzeja novejšje zgodovine Celje do lastnih depojev: Muzej novejšje zgodovine Celje je bil ustanovljen leta 1963. Vse od njegove ustanovitve ni bilo prostora za hranjenje predmetov. Prva leta so se predmeti hranili v dveh malih prostorih na podstrešju. V letu 1990 je prišla ideja, da se ostalo podstrešje uredili za depoje. Leta 1991 je bila realizirana in muzej je dobil 340 m² površine za depoje. V naslednjih letih je v muzej prišlo vedno več predmetov. Zaradi pomanjkanja prostora smo iskali dodatne depojske prostore. Vsi ti prostori so bili začasni. Večkrat smo se morali seliti. Skupno kar 5x.

V letu 2023 pa je občina poskrbela, da smo dobili svoje depojske prostore. Presrečni smo se lotili načrta obnove in urejanja prostora. Načrt je zajemal : prenovu strehe, izdelava tlaka, beljenje sten, napeljavo elektrike, izolacija vrat, klimatizacija, postavitve polic in regalov, ter razdelitev prostora na posamezne enote – zbirke.

Trenutno je realizirano: obnovljena streha , izdelan tlak, pobeljeno, postavljene obstoječe police. Ostala dela pa v naslednjem obdobju. Najprej moramo rešiti predmete iz začasnega depoja, ki je neprimeren – streha.

Ključne besede: novi depo, urejanje, obnova, oprema, predmeti,

SMD

SLOVENSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO

UREJENI DEPOJI, DOSTOPNE ZBIRKE

Organiziranost in dostopnost depojskih prostorov v praksi

Zborovanje Slovenskega muzejskega društva

Škofja Loka, 29.–30. september 2025

Programski odbor:
Maja Hakl Saje, mag. Damjana Fortunat Černilogar,
dr. Nadja Terčon, Andželina Jukič, Jana Puhar,
Barbara Rezar Grilc, Jože Štukl

Oblikovanje:
oOkie

Ljubljana, 2025

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

